

**teatr polski
bydgoszcz**

T

P

SPRZEDAWCY BAJEK

B

**reżyseria
Jakub Krofta**

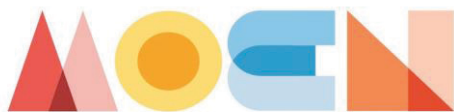
**materiały dla nauczycieli
zeszyt metodyczny**

**teatr polski
bydgoszcz**

Jakub Krofta

SPRZEDAWCY BAJEK

MIEJSKI OŚRODEK EDUKACJI
NAUCZYCIELI W BYDGOSZCZY

**Zeszyt metodyczny współfinansowany
ze środków Miejskiego Ośrodka Edukacji
Nauczycieli w Bydgoszczy**

**materiały dla nauczycieli
zeszyt metodyczny**

**opieka metodyczna i merytoryczna
Daria Sobik**

Zwalczyć stereotyp

Znowu ten smok. Nie mylić ze smogiem. W każdej bajce musi pojawić się ziejący ogniem, pożerający mieszkańców potwór. Tylko kto właściwie się go jeszcze boi? Niby trzeba się go pozbyć, bo przynosi wiele strat, ale znowu nie ma chętnych. W tej bajce pojawi się też król. Jak zwykle chce oddać swoją córkę w ręce tego, kto pozbędzie się smoka. Biedna księżniczka. Będzie też królestwo, dworzanie, przekupki na targu i wszystko, czego można spodziewać się w bajkach. Prócz jednego. Do miasteczka przybędzie pewne rodzeństwo, które w błyskawiczny sposób wywróci wszystko to, co myślimy o bajkach, do góry nogami. W plątaninie przypadków i półprawd będą wchodzić z mieszkańcami miasta w rozmaite relacje, nawet w te, w które woleliby nie wchodzić. Dowiedzą się czym kończy się kłamstwo i doświadczą, że aby być szczęśliwym, nie trzeba wyjść za księcia i zamieszkać w zamku. Przecież w zamku jest nudno, lepiej zabić smoka i iść dalej w świat.

Stereotypy są łatwe – usprawniają funkcjonowanie, oszczędzają wysiłek poznawczy, a w dodatku wzmacniają tożsamość grupową dając poczucie przynależności i bezpieczeństwa. Z drugiej strony mogą być krzywdzące zarówno w bliskiej perspektywie jak i w daleko wybiegającej przyszłości. Z okazji Dnia Rodziny w zeszłym roku w jednej z krakowskich szkół podstawowych podczas przedstawienia, dzieci wypowiadały słowa:

„Mama służy do prania, sprzątania i tacie usługiwania. Tata służy do leżenia na tapczanie, kiedy mama robi pranie i do czytania gazety, gdy mama smaży mu kotlety.” W tej sytuacji teza na pozór niewinnego wierszyka okazuje się niesprawiedliwa dla obu ról i płci. Promowanie zdawałoby się nieaktualnych uproszczeń nie tylko stygmatyzuje dorosłych, ale ogranicza rozwój i doświadczenie młodych. W ostatnich tygodniach głośno wskazuje się na problem dopuszczania w obieg edukacyjny podręczników i materiałów do nauczania, które swoimi treściami nie tylko szokują nauczycieli, ale dekonsternują bardziej świadomych uczniów. Jedną z nagradzanych za popularyzowanie aktywnej edukacji pisarką w swojej książce daje głos bohaterce Ali: „(...) chłopakom, jak mówi tata, nie uroda jest potrzebna, tylko spryt, siła i intelekt.” Wiem, co to spryt i siła, tylko nie bardzo rozumiem co to jest ten INTELEKT! Przykłady można mnożyć.

Teatr jako instytucja publiczna, odpowiedzialna między innymi za edukację, widzi swoją rolę w otwieraniu świata dla młodych. Poszerzanie granic percepcyjnych i drażnienie ciekawości staje się nadrzędnym działaniem, jeśli chce się wychować otwartych, tolerancyjnych i mądrych członków społeczeństwa. W teatrze zachodzi niewątpliwie zmiana. Nie tylko pojawiające się liczne programy edukacyjne łączące oświatę i kulturę, ale również spektakle stają się bardziej zróżnicowane pod względem tematyki, formy i estetyki. Wyjście do teatru nie musi już oznaczać wyboru pomiędzy klasyczną adaptacją lektury, a bajką o księżniczkach i smokach, w której te pierwsze czekają na księcia, a drugie sięgają zniszczenie i grozę. Maria Wojtyszko dzięki "Sprzedawcom bajek" i innym swoim tekstom przyczynia się do zmieniania wizerunku teatru łamiąc kolejne stereotypy na jego temat.

Nic jednak nie mogłoby się odbyć bez nauczycieli, dzięki którym na widowni TPB coraz częściej zasiadają uczniowie, by, już w klasie, wyjść od spektaklu do pracy nad konkretnym tematem. Rozmowa o spektaklu to sztuka interpretacji, zaś interpretacja ma w sobie założenie wolności w myśleniu. Ona zaś mimochodem pozwala na zwalczanie szkodliwych klisz i uprzedzeń.

Daria Sobik

Lekcja nr 1

JĘZYK POLSKI/LEKCJA WYCHOWAWCZA

Temat: Kim jest ten w lustrze?

Scenariusz przeznaczony dla uczniów klas VI-VIII.

Uczniowie obejrzeni spektakl pt. „Sprzedawcy bajek” w reżyserii Jakuba Krofty w Teatrze Polskim w Bydgoszczy.

Cele zajęć:

Uczeń:

- interpretuje spektakl teatralny
- charakteryzuje postać przedstawioną w sztuce
- dokonuje autoanalizy
- poznaje filmowe, muzyczne i literackie nawiązania do tematu
- doskonali umiejętność redagowania monologu

Formy pracy:

- indywidualna
- grupowa

Środki dydaktyczne:

- linki do stron internetowych/ fragment filmu Luca Bessona „Angel-A”, utwór Obywatela GC pt. „Tak... tak... to ja!”
- rzutnik multimedialny
- karty pracy

Drogi uczenia się:

- poprzez przyswajanie
- poprzez odkrywanie
- poprzez działanie
- poprzez przeżywanie

Metody:

- pogadanka
- burza mózgów

Czas trwania: 45/90 minut.

Tok zajęć

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Nauczyciel wyświetla uczniom fragment filmu Luca Bessona pt. „Angel-A” (scena przed lustrem).

<https://www.youtube.com/watch?v=Hgyun8xiMX8>

i piosenkę/klip Obywatela GC pt. „Tak... tak... to ja!”

<https://www.youtube.com/watch?v=E5NaZ59J2h8>

Zadanie 1

Nauczyciel rozdaje karty pracy - schematy luster (załącznik nr 1) i prosi uczniów o ich samodzielne wypełnienie (5 minut).

CZĘŚĆ WŁAŚCIWA

Zadanie 2

Nauczyciel prosi chętnych uczniów o omówienie swoich schematów przed klasą; zaznacza, by pozostali uczniowie nie komentowali tych wystąpień. Nauczyciel pyta, czy uczniowie zauważyli motyw lustra w spektaklu pt. „Sprzedawcy bajek”. Uczniowie przypominają scenę, gdy Dominik mówi do swojego odbicia.

Zadanie 3

Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy i prosi o ich wypełnienie (załącznik nr 2). Schemat może uzupełnić wspólnie cała klasa.

Przykładowe odpowiedzi:

Pytania, które stawia Dominik swojemu odbiciu:

- Kim jestem?
- Czy jestem księciem, czy sługą?
- Czy znów jestem sobą?
- Co to znaczy być sobą?
- Czy ja wczoraj i dzisiaj to ta sama osoba?

Dominik widzi w lustrze osobę, która:

- jest durna;
- wszystko psuje;
- ma paskudną gębę;
- wiecznie rozrabia;
- upija się;
- chce być kimś innym;
- pragnie zniknąć;
- drażni go.

PODSUMOWANIE

Zadanie 3

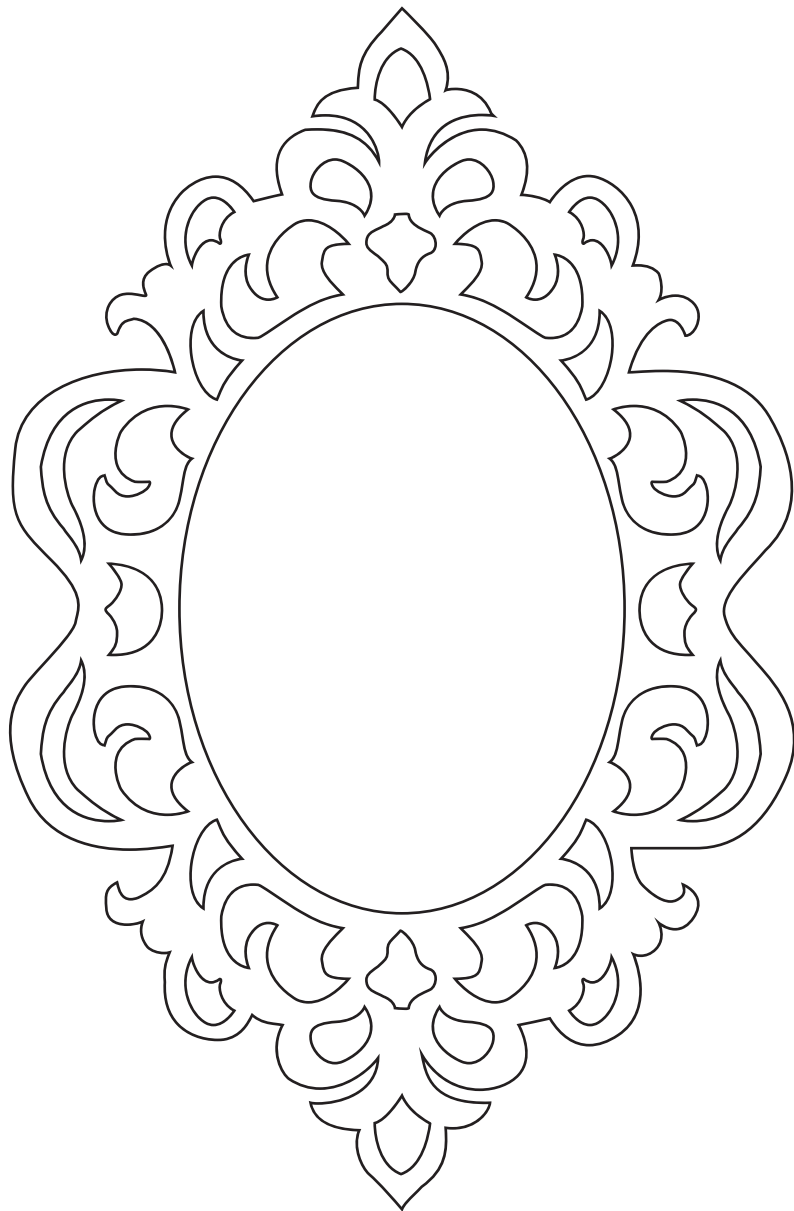
Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy (załącznik nr 3); prosi, by uczniowie stali się dobrym głosem kolegi/koleżanki z ławki i wypisali pozytywne cechy charakteru, wyglądu, które w nim/niej dostrzegają. Uczniowie wklejają wszystkie otrzymane schematy do zeszytów. Temat lekcji może być inspiracją do zadania dodatkowego/domowego: Napisz monolog inspirowany dzisiejszą lekcją, który mógłbyś/mogłabyś wypowiedzieć do swojego odbicia w lustrze lub Napisz felieton rozpoczynający się od słów „Spójrz w lustro, przynajmniej porozmawiasz sobie z kimś, kto cię lubi, a może nawet kocha...”.

Opracowała: Magda Morawska

ZAŁĄCZNIK NR 1

Zadanie 1

Co widzisz w lustrze, gdy przyglądasz się swojemu odbiciu?

ZAŁĄCZNIK NR 2

Jakie pytania stawia Dominik swojemu odbiciu?

-
-
-
-

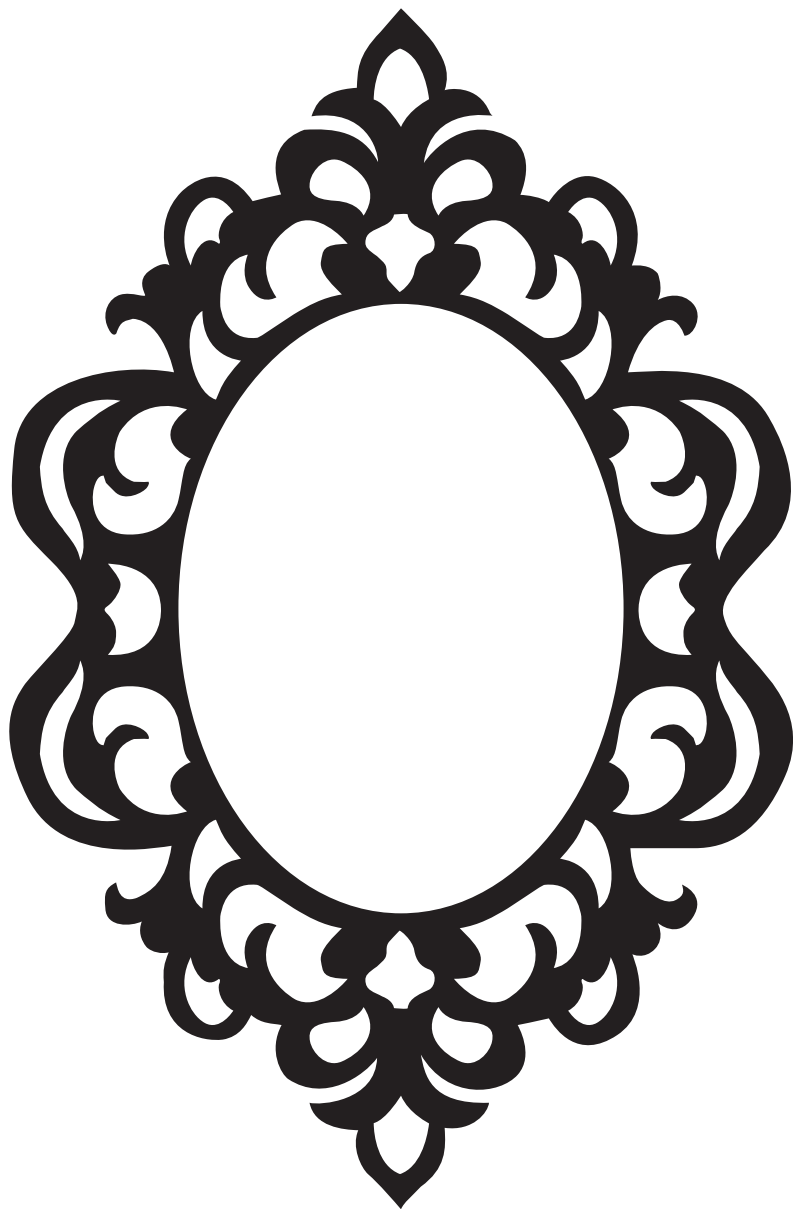

Kogo widzi w lustrze?

-
-
-
-
-
-

ZAŁĄCZNIK NR 3

Bądź głosem/aniołem kolegi/koleżanki z ławki. Wypisz pozytywne cechy jego/jej charakteru i wyglądu.

Lekcja nr 2

JĘZYK POLSKI

Temat: Zostań menadżerem „Sprzedawców bajek”.

Lekcja przeznaczona dla uczniów klas V.

Uczniowie obejrżeli spektakl pt. „Sprzedawcy bajek” w reżyserii Jakuba Krofty w Teatrze Polskim w Bydgoszczy.

Cele zajęć:

Uczeń:

- umie wykorzystać wiedzę dotyczącą reklamy
- zna specyfikę pracy menadżera
- umie scharakteryzować bohaterów spektaklu
- potrafi przeprowadzić sondaż
- umie zredagować bajkę na określony temat

Formy pracy:

- grupowa
- w parach

Środki dydaktyczne:

- pudełko z ukrytymi przedmiotami – towarem do sprzedania

Drogi uczenia się:

- przez działanie

- przez przeżywanie
- przez przyswajanie

Metody:

- burza mózgów
- drama
- heureza
- sondaż

Tok zajęć

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Nauczyciel prosi uczniów o wylosowanie przedmiotu ukrytego w pudełeczku i zareklamowanie go w taki sposób, by znalazł kupca. Ustala czas na zadanie – 5-7 minut.

Uczniowie wykorzystują wiedzę o reklamie zdobytą na poprzedniej lekcji.

Wykorzystują różne techniki i środki perswazji:

- reklama-rymowanka
- drama
- ciąg pytań do klienta – rodzaj sondażu
- inne

Uczniowie tworzą w wyznaczonym czasie projekt. Kiloro chętnych lub wyznaczonych przez nauczyciela prezentuje towar i próbuje znaleźć nabywcę.

Wnioski po ćwiczeniu na podstawie pytań

- Komu udało się sprzedać towar?
- Od czego zależał sukces?

Uczniowie wskazują na:

- atrakcyjną reklamę
- niską cenę
- wysoką jakość

- sympatycznego sprzedawcę
- zaangażowanie i pomysłowość sprzedawcy
- dbanie o zadowolenie klienta

CZĘŚĆ WŁAŚCIWA

Nauczyciel prosi o ocenę umiejętności handlowych bohaterów spektaklu „Sprzedawcy bajek”.

Pytania pomocnicze ukierunkowujące dyskusję (można to ćwiczenie przeprowadzić w formie arkusza pytań i poprosić o wypełnienie w parach, ale forma dialogu przyspiesza tempo zajęć):

- Czym handlowali?
- Jaka była specyfika ich towaru?
- Czego klient miał prawo od nich oczekiwać?
- Dlaczego uważali się za słabych „fachowców”?
- Dlaczego byli przekonani, że są skazani na niepowodzenie?

Uczniowie dają odpowiedzi:

- Bohaterowie handlują bajkami.
- To produkt, którego nie można wcześniej dotknąć, przymierzyć, zoba czyć – ocenić.
- Klient ma nadzieję, że wejście w rolę słuchacza będzie przyjemnym i niezapomnianym przeżyciem. Chce się przy tym bawić, uczyć, chce doznać czegoś nowego i wyjątkowego. Pragnie być zaskakiwany.
- Bohaterowie krytycznie oceniali swoje występy, ponieważ odbierali sygnały od publiczności, że nie zaspokajają jej potrzeb; nie tworzyli własnych historii, ale powtarzali zasłyszane, co zmuszało ich do często nieudanych improwizacji.

Nauczyciel dopytuje:

- Co było powodem tego powodem?

Uczniowie wskazują na okoliczności podjęcia się sprzedaży bajek:

- bohaterowie są sierotami
- nie mają wykształcenia
- jedyną motywacją jest zaspokojenie głodu

- brakuje im pewności siebie, przekonania o posiadaniu talentu
- nie dbają o jakość „towaru” (powtarzali lub przekształcali bajki już znane)
- nie znają oczekiwań słuchaczy

Nauczyciel pyta:

- Czy można bohaterom pomóc, czy istnieje sposób na rozwinięcie interesu?

Uczniowie podają pomysły:

- szkolenie u mistrza
- dokładne przygotowanie do występu publicznego
- próby przed występem
- dobry menadżer

Nauczyciel podchwytuje pomysł menadżera. Upewnia się, czy uczniowie wiedzą, czym się zajmuje.

W zależności od stopnia wiedzy uczniowie zapisują definicję słowa MENADŻER. Mogą wykorzystać do tego słowniki: wyrazów obcych, synonimów...

Nauczyciel prosi uczniów, aby przygotowali kampanię reklamową i szkolenie dla sprzedawców bajek.

Uczniowie pracują w 4 grupach:

- 2 grupy przygotowują plan kampanii reklamowej
- 2 grupy – szkolenie dla sprzedawców bajek (wskazówki, jak zostać dobrym mówcą i trafić w gust słuchaczy spisują w formie miniporadnika)

Czas - około 10 minut.

Grupy reklamowe prezentują się grupom szkoleniowym, po czym następuje zmiana: oceniają się wzajem i decydują, która grupa wypadła lepiej i dlaczego.

PODSUMOWANIE

Chętne pary wcielają się w bohaterów spektaklu, wybierają swojego menadżera, postępują według jego wskazówek przygotowanych we wcześniejszym ćwiczeniu, spisanych powieszonych w widocznym miejscu w sali:

- badanie rynku - szybki sondaż w swojej klasie lub sąsiedniej – wybór tematu
- afisz – szkic projektu
- reklama – film czy plakat, czy ogłaszanie przez megafon
- scenografia – jakie rekwizyty, kostiumy, efekty specjalne
- trasa występów

Prezentacja planów występu przez sprzedawców.

Ocena pracy menadżera.

Próba wskazania najważniejszych jego cech:

- dokładny
- kompetentny
- dyspozycyjny
- słuchający innych
- pomysłowy
- energiczny
- zorganizowany
- i inne.

ZADANIE DOMOWE

Napisz bajkę na jeden z tematów, które najczęściej pojawiały się w sondażu przeprowadzonym na lekcji.

Dla chętnych:

Wyobraź sobie, że jesteś sprzedawcą bajek i przygotuj się do występu publicznego. Przemyśl sposób prezentacji.

Opracowała: Monika Bochańska-Kowalska

Lekcja nr 3

JĘZYK POLSKI

Bajek radzi słuchają ludzie

Samuel Adalberg *Księga przysłów polskich*

**Temat: „Jesteśmy więźniami własnego
wygłupu.” Warto się wybrać do
teatru... W poszukiwaniu warto-
ści ważnych dla młodego widza.**

**Scenariusz lekcji języka polskiego dla klas VI – VII szkoły
podstawowej.**

Uczniowie obejrżeli spektakl pt. „Sprzedawcy bajek” w reżyserii Jakuba Krofty w Teatrze Polskim w Bydgoszczy. Zostali poproszeni o sporządzenie notatek na temat przedstawienia i jednej wybranej postaci.

Planując zajęcia zakładałam, że uczniowie znają przykłady baśni i bajek, potrafili także wskazać ich cechy gatunkowe.

Cele zajęć:

- wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury
- rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych

Uczeń:

- rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych
- wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka)
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury

- znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
- tworzy poprawne wypowiedzi, na temat, w określonej formie, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję, dobierają właściwe słownictwo.

Formy pracy:

- zespołowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- program teatralny
- materiały przygotowane przez nauczyciela: rekwizyty teatralne, tekst publicystyczny, karta pracy dla uczniów, Bank bajecznych słówek
- tekst literacki

Metody:

- ćwiczenia praktyczne
- aktywizujące
- poszukujące

Czas trwania zajęć: 90 minut

Tok zajęć

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Zainteresowanie uczniów tematem zajęć.

- Zgadnij, kto to? Chętni uczniowie prezentują w krótkiej scenie pantomimicznej znaną postać z różnych baśni. Reszta klasy rozpoznaje, o jaką postać chodzi.
- Pudełko z niespodzianką. Uczniowie rozpoznają z jakiej baśni pochodzi rekwizyt przygotowany przez nauczyciela, wskazują z jaką postacią był związany.

[proponuję umieszczenie w pudełku rekwizytów, np. jabłko, fragment czerwonego materiału, grzebień, pudełko zapalek, lusterko]

2. Sformułowanie podstawowych spostrzeżeń dotyczących specyfiki teatru jako dziedziny sztuki.

- Udzielenie odpowiedzi na pytanie: Po co chodzimy do teatru? / Dlaczego ludzie chodzą do teatru? [w tej części lekcji można wykorzystać tekst Agnieszki Bresler (załącznik nr 1)]

3. Dokonanie oceny obejrzanego przedstawienia.

- Wyrażanie opinii przez uczniów w formie swobodnych wypowiedzi na temat: co w przedstawieniu najbardziej się nam podobało? Co nas najbardziej zaskoczyło, rozśmieszyło, itp.
- Wypowiedzi kierowane: uczniowie losują wyrazy, z którymi układają zdania związane z obejrzanym spektaklem [na kartkach proponuję zapisać wyrazy np.: reżyser, aktor, choreografia, scenografia, kostium, muzyka, wątek, kostium, rekwizyt]
- Uczniowie zapisują na karteczkach samoprzylepnych swoje opinie, po czym przyklejają je do tablicy, porządkując zgodnie z tematem, którego dotyczą

CZĘŚĆ WŁAŚCIWA

1. Podanie celów lekcji. Zapisanie tematu lekcji.

2. Dlaczego taki tytuł? Objaśnienie znaczenia tytułu przedstawienia.

Wykorzystanie określeń zgromadzonych w Banku bajecznych słówek (załącznik nr 2).

3. Objaśnij jak w kontekście przedstawienia rozumiesz przysłowie *Bajek radzi słuchają ludzie*.

4. Zgromadzenie informacji o obejrzanym przedstawieniu.

Podział uczniów na zespoły i uzupełnienie karty pracy (załącznik nr 3).
Uczniowie wykorzystują zgromadzone przed lekcją informacje.

propozycja wypełnienia karty pracy

- Jakie emocje wywołało/mogło wywołać obejrzane przedstawienie?
Z jakim elementem spektaklu były one związane?

Emocje	Elementy zaobserwowane w przedstawieniu
strach	zaatakowanie przez smoka ludzi zgromadzonych na rynku
zaskoczenie	sposób zobrazowania, stworzenia smoka przy pomocy projekcji wideo, przemiana bohatera, który po spożyciu eliksiru miłości i obserwowaniu swego odbicia w lustrze zaczyna inaczej oceniać samego siebie
śmiech radość, rozbawienie	komiczne sytuacje wynikające z zamiany ról, zachowanie bohaterów: odgrywanie ról w przedstawieniu na rynku, upadek, sposób mówienia
zadowolenie	szczęśliwe zakończenie historii
współczucie	przedstawiona historia życia Ariela
zachwyt	strój królowny, scenografia – wnętrze pałacu
podziw	pojazd, którym poruszali się Aurelia i Ariel
...	

– Charakterystyka wybranego bohatera

**Ankieta personalna dotycząca bohatera przedstawienia
pt. Sprzedawca bajek**

Imię bohatera	Ariel/Zefiryna
Przedstawienie postaci/co o bohaterze wiemy?	ma siostrę, jest wędrownym aktorem, opowiada o sobie, że pochodzi z książęcego rodu i na skutek spisku stryja został pozbawiony majątku, wędruje z siostrą po świecie, gra w przedstawieniach i tak zarabia na życie
Jak się postać zachowuje?	przebiera się za kobietę i chce udowodnić siostrze, że doskonale potrafi zagrać taką rolę, jako kobieta jest lepszy niż ona, nie chce flirtować z królem, zakochuje się w królownie Cecylii, na skutek działania eliksiru staje się niewi-

	dzialny i korzysta z okazji odwiedza ukochaną, by zniechęcić ją do małżeństwa z przebraną kobietą - jego siostrą, pokonuje smoka....
Jakimi cechami się wyróżnia?	łatwo się zniechęca, nie znosi krytyki, podporządkowuje się siostrze, wrażliwy, łatwo wpada w gniew, kłamie, zmyśla różne historie, utalentowany aktor, przebiegły, sprytny, ...
Opinia o postaci/ocena postaci	postać niejednoznaczna, oszukuje, kłamie, ale można go oceniać nie tylko krytycznie, ponieważ zastanawia się nad sobą, zdaje sobie sprawę, że z powodu oszustwa nie

– Wskazanie cech baśni i bajki.

baśń	bajka
– rozgrywa się w nieokreślonym miejscu i czasie, np. Dawno, dawno temu, za siedmioma górami, za siedmioma lasami – w utworze często pojawiają się magiczne przedmioty – przyroda jest ożywiona – obok elementów realistycznych zawiera elementy fantastyczne – kończy się zwycięstwem dobra nad złem	– krótki utwór wierszowany lub pisany prozą – zawiera pouczenie – morał – wskazuje często jak postępować w życiu – bohaterami utworu są często zwierzęta, rośliny, uosabiające cechy ludzkie

5. Prezentacja wyników pracy uczniów. Porównanie zapisów, sprawdzenie poprawności i ocena.

6. Wskazanie związków przedstawienia z tradycją literacką.

- Podaj przykłady znanych bajek. Jakiemu tematowi są one poświęcone? W jaki sposób przedstawienie nawiązuje do tej tradycji?
- [proponuję oprzeć się na materiale omówionym wcześniej na lekcjach

języka polskiego, np. bajki Ignacego Krasickiego, np. Czapla, ryby i rak, Adama Mickiewicza, np. „Przyjaciele”, itp.]

- jakie motywy baśniowe zostały wykorzystane w przedstawieniu? Podaj tytuły baśni, z którymi są one związane?

Propozycje odpowiedzi

- bohaterowie występujący w baśni: brat i siostra
- ofiarowanie ręki królowej za uwolnienie królestwa od potwora
- odmiana losu bohaterów po zastosowaniu eliksiru
- podszywanie się pod kogoś innego jako początek intrygi i odmiany losu bohatera
- wędrówka po świecie, by zdobyć doświadczenie, zdobyć skarb, w poszukiwaniu szczęścia odmiany losu
- pokonanie smoka przez bohatera baśni,
- ...

7. Podsumowanie rozważań. Uczniowie odpowiadają na pytania.

- „Jesteśmy więźniami własnego wygłupu” jaką rolę w przedstawieniu odgrywają te słowa?
- jakie stwierdzenia o życiu wypowiadają bohaterowie przedstawienia? Co o nich myślisz?
- jak potoczyły się dalsze losy głównych bohaterów przedstawienia? Uczniowie przygotowują zadanie w parach, chętni uczniowie przedstawiają/opowiadają wymyślone historie innym.

ZAKOŃCZENIE

1. Dlaczego warto było się wybrać do teatru? Co było największą wartością obejrzanego przedstawienia?

Uczniowie udzielają odpowiedzi, np.

- temat sztuki: zobrazowanie ważnych życiowych prawd, np. że nie szata zdobi człowieka
- ukazanie sytuacji, które dowodzą, że w życiu nie powinno się kłamać i oszukiwać
- wykorzystanie wątków, motywów znanych z literatury do przekazania ważnych prawd o życiu

- stworzenie barwnego i ciekawego widowiska, które skłania do myślenia
- ... itp.

2. Dla jakiego widza jest przeznaczone przedstawienie? Uzasadnij swój sąd.

ZADANIE DOMOWE

Wyobraźcie sobie, że jesteście współpracownikami portalu internetowego, który jest poświęcony kulturze. Zredagujcie krótką informację, która mogłaby się ukazać w INTERNECIE dotyczącą spektaklu „Sprzedawcy bajek”, w którym zachęćcie rówieśników do wizyty w teatrze i obejrzenia przedstawienia. W zadaniu powinny się znaleźć informacje dotyczące osób, które przygotowały spektakl oraz przynajmniej dwa argumenty.

Opracowała: Małgorzata Acalska

ZAŁĄCZNIK NR 1

Agnieszka Bresler

Magia teatru

Fragment

www.teatrdlawas.com

Dlaczego teatr?

Czy teatr ma rację bytu w XXI wieku? Skąd biorą się ludzie, którzy chcą uczestniczyć w zjawisku teatru, tworzyć go i mówić o nim? Co sprawia, że sale teatralne nadal wypełniają się po brzegi?

Nie zobaczymy tam przecież genialnych filmowych efektów specjalnych, błyskawicznej zmiany miejsca akcji. Nie zaskoczy nas nagłym zbliżeniem planu wyodrębnieniem szokującego elementu w przybliżeniu kamery. Nie wpuści na scenę postaci „ulepszonych” poprzez XXI-wieczną technologię. Czyż nie przyjemniej i ciekawiej jest obejrzeć kinowy hit? Film na własnym komputerze, tak by zawsze można było go przewinąć, zatrzymać, obejrzeć powtórnie.

Więc dlaczego? Co sprawia, że są jeszcze ludzie, którzy przedkładają teatr nad film, nas inne dziedziny sztuki?

Film, obraz, rzeźba, dzieło muzyczne – te wytwory sztuki wolno nam podziwiać, oglądać, słuchać. Ale niezależnie od tego, jak bardzo byśmy tego pragnęli, jako widzowie nie możemy w nich uczestniczyć.

Teatr zaś polega właśnie na współuczestnictwie – aktora i widza. Aktor gra swoją rolę dla widza, widz ogląda przedstawienie dla aktora. Wzajemnie udzielają im się ich nastroje. Przenikają się ich odczucia.

Obraz pozostanie taki sam bez względu na to, jak bardzo będziemy go podziwiać. Jedynie w teatrze sztuka rodzi się poprzez tajemniczą więź aktora i widza. Jedynie w teatrze anonimowy widz może współtworzyć zjawisko sztuki – teatr.

Nie ma dwóch identycznych spektakli, gdyż nie ma dwóch identycznych widowni. Za każdym razem więź formuje się od nowa, oddziałuje w wyjątkowy sposób i daje niepowtarzalne efekty. Od reakcji widowni zależy nastrój aktora. Od jego nastroju – poziom jego gry. A od gry aktora zależy reakcja widowni. Dlatego właśnie teatr jest taki ulotny i zapis przedstawie-

nia na kasce czy płycie jest tylko marnym odbiciem tego, co zewnętrzne. Nawet najlepszy recenzent nie potrafi opisać wewnętrznej sfery przedstawienia. Składa się ona z uczuć, a uczucia nie dają się ubrać w żadne słowa.

Tajemnica magii teatru jest niezwykle prosta – spektaklu nie można obejrzeć, przeczytać, wysłuchać. Spektakl trzeba przeżyć. [...] Teatr tworzy się tylko i wyłącznie jako wynik współprzeżywania aktora i widza. [...].

M. Chmiel, W. Herman, Z. Pomirska, P. Doroszewski,
*Słowa na czasie . Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego
dla klasy pierwszej gimnazjum,
Nowa Era Warszawa 2013*

ZAŁĄCZNIK NR 2

Bank *bajecznych* słówek

Znaczenie

- bajka [...] 1.opowiadanie o treści fantastycznej, zmyślonej lub osnutej na podaniach legendach; baśń; 2. wiadomość, relacja, opowiadanie, zmyślane nieprawdziwe, nie mające sensu [...] 3.utwór przeważnie wierszowany, niewielkich rozmiarów, o charakterze satyryczno – dydaktycznym, często alegoryczna przypowieść z życia zwierząt
- bajkopisarz – autor bajek
- bajkowo – jak w bajce; nadzwyczajnie
- bajecznie – jak w bajce, niezwykle wyjątkowo, nadzwyczajnie, fantastycznie, cudownie nieprawdopodobnie

Słownik języka polskiego, pod red. Mieczysława Szymczaka

Frazeologia

- jak w bajce, jak z bajki – rzecz cudowna, fantastyczna, piękna
- bajki – potocznie: coś co jest nieważne, głupstwa
- opowiadać bajki – narobić plotek, rozpuszczać, opowiadać, zmyślać
- między bajki włożyć – uznać za rzecz nieprawdopodobną, niemożliwą
- to nie bajki – to niełatwa rzecz

*Słownik frazeologiczny języka polskiego
pod redakcją Stanisława Skorupki*

- książkę z bajki – ideał mężczyzny, wymyślony, wymarzony przez dziewczynę lub młodą, niezamężną kobietę
- nie czekać na księcia z bajki – nie zwlekać z wyjściem za mąż, nie czekać na idealnego mężczyznę
- bajka o żelaznym wilku – opowieść o czymś, co wydaje się nieprawdopodobne, nierealne w co trudno uwierzyć
- bajka dla grzecznych dzieci – historia, opowieść obliczona na czyjąś naiwność, łatwowierność
- włożyć coś między bajki - uznać coś za rzecz niemożliwą, nieprawdopodobną, zmyśloną

Słownik frazeologiczny, opracowanie Anna Kosińska

ZAŁĄCZNIK NR 3

Karta pracy dotycząca obejrzanego przedstawienia „Sprzedawcy bajek” w reżyserii Jakub Krofta

1. Jakie emocje wywołało/mogło wywołać obejrzone przedstawienie? Z jakim elementem spektaklu były one związane?

Emocje	Elementy zaobserwowane w przedstawieniu

2. Dokonajcie charakterystyki wybranego bohatera występującego w przedstawieniu. W tym celu uzupełnijcie tabelę.

**Ankieta personalna dotycząca bohatera przedstawienia
pt. Sprzedawca bajek**

Imię bohatera	
Przedstawienie postaci/co o bohaterze wiemy?	
Jak się postać zachowuje?	
Jakimi cechami się wyróżnia?	
Opinia o postaci/ocena postaci	

3. W przedstawieniu zostały wykorzystane znane baśnie.

Jakimi cechami wyróżnia się ten gatunek literacki i czym różni się od bajki? Podane w ramce cechy tekstów umieśćcie w odpowiedniej rubryce tabeli.

baśń	bajka

kończy się zwycięstwem dobra nad złem; krótki utwór wierszowany lub pisany prozą; wskazuje często jak postępować w życiu; bohaterami utworu są zwierzęta, rośliny, uosabiające cechy ludzkie; opowieść o niezwykłych i fantastycznych zdarzeniach; rozgrywa się w nieokreślonym miejscu i czasie, np. Dawno, dawno temu, za siedmioma górami, za siedmioma lasami, w utworze często pojawiają się magiczne przedmioty; przyroda jest ożywiona; obok elementów realistycznych zawiera elementy fantastyczne; zawiera pouczenie - morał

Przykłady innych tekstów, które można wykorzystać na lekcji

Ewa Skarżyńska

Teatr

Gaśnie światło
bardzo
powoli.
Budzi
śpiące w kontaktach reflektory.

A kurtynę,
miękką jak aksamit,
- niby grzywkę –
Z oczu nam odgarnia
czyjaś ręka
cicha, niewidzialna.

I muzyka wokół nas zakwita,
choć

nie widać żadnego muzyka.

Światłem, gwarem
wypełnia się scena.
To początek
Wielkiego Patrzenia

Józef Ratajczak

Pożegnanie baśni

Jeśli już zaczniesz
wszystko widzieć wyraźnie,
blask od cienia
odróżnisz –
odejdą baśnie,
by nigdy nie wrócić.

Zwierzęta mówić przestaną,
czary odlecą z przedmiotów,
wieloryb się zmieni w butelkę tranu,
a słońce - w kropelkę potu.

Magdalena Samozwaniec

Pantofelki Kopciuszka

Jedna siostra Kopciuszka, cała w srebrnej lamie,
Niecierpliwi się we drzwiach, czekając na matkę.

Druga w sukni z ałasu w srebrno – złotą kratę.

Zarzuca szal jedwabny na bielone ramię

Zaś macocha Kopciuszka (a diabła teściowa)

Pasierbicę swą na klucz przezornie zamyka

I głosem nie cierpiącym replik¹, w krótkich słowach

Każe jej ziarnka piasku wybrać z popielnika.

Ledwie wyszły, Kopciuszek biegnie do komody,

Gdzie leży złoty migdał, dar najlepszej z wrózek,

(Złożona jest w nim suknia księżycowej mody)

I orzech z pantoflami na najmniejsza z nówek.

Zaczyna od pantofli. Jakiejż dziwnej miary?

Za małe! Ach brakuje milimetrów paru!

Kopciuszek walczy z nimi, póki zegar stary

Bić nie zacznie dwunastej, końca wielkich czarów.

Przepadł bal twój, Kopciuszkule, i suknie balowa!

Rondle szydzą i imbryk złośliwie się świeci...

Ach, po cóż było wszystkim dookoła błagować²,

Że numer twych trzewików jest dwudziesty trzeci?!

¹ replika – odpowiedź

² błagować – kłamać, odszukiwać

Agnieszka Osiecka

Ludzkie gadanie

Gdzie diabeł dobranoc mówi do ciotki,

gdzie w cichej niezgodzie przyszło nam żyć,

na piecu gdzieś mieszkają plotki,

wychodzą na świat, gdzie chce im się pić.

Niewiele im trzeba, żywią się nami,

szczęśliwą miłością, płaczem i snem,

zwyczajnie, ot, przychodzą drzwiami,

odchodzą, gdy ktoś postraszy je psem.

Gadu, gadu, gadu,

Gadu, gadu, gadu – nocą,

baju, baju, baju,
baju, baju, baju – dniem...
Gdzie wdowa do wdówki mówi „kochana”,
gdzie kot w rękawiczkach czeka na mysz,
gdzie każdy ptak zna swego pana,
tam wiedzą, co jesz, co pijesz, gdzie śpisz...

Gadu, gadu, gadu,
Gadu, gadu, gadu – nocą,
baju, baju, baju,
baju, baju, baju – dniem...
Gdy noc do miasteczka spada jak sowa,
bratają się ręce takich jak my
i strzeże nas księżyc ował,
by żaden zły wilk nie pukał do drzwi.
A potem siadamy tuż przy kominku,
i długo gadamy, że to, że sio,
tak samo, jak ten tłum na rynku,
pleciemy, co kto, kto kiedy, gdzie kto...

Gadu, gadu, gadu,
Gadu, gadu, gadu – nocą,
baju, baju, baju,
baju, baju, baju – dniem..

(można wykorzystać nagranie piosenki w wykonaniu Maryli Rodowicz
lub Seweryna Krajewskiego)

Bibliografia:

Edyta Brudnik, Anna Moszyńska, Beata Owczarska, *Ja i mój uczeń
pracujemy aktywnie*, Kielce 2011
Anna Janus – Sitarz, *Przygotowanie ucznia do odbioru różnych tekstów
kultury*, Kraków 2005
Program teatralny

BIOGRAMY

Daria Sobik

absolwentka Kulturoznawstwa na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach i Wiedzy o teatrze na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Od września 2017 pracuje jako dramaturg w Teatrze Polskim im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy. Edukatorka teatralna, realizatorka cyklów edukacyjnych, takich jak Teatroczytanie, czy Mikro-pokoje związanych z literaturą i teatrem. Redaktorka działu teatralnego w Portalu kato-wickim, recenzentka teatralna współpracująca z m.in. taniexpolska.pl i ogólnopolskim czasopiśmie kulturalnym Reflektor. Rozświetlamy kulturę. Uczestniczka Szkoły Pisania Sztuk prowadzonej przez Artura Pałygę w Teatrze Śląskim. Reżyserka czytań performatywnych i twórczyni projektów promujących polską dramaturgię współczesną. Współtwórczyni działań performatywnych w ramach Street Art Festival Katowice. Była asystentką reżysera przy spektaklu Koń, kobieta i kanarek w reżyserii Remigiusza Brzyka. Pracowała nad dramaturgią spektakli: Komedia omyłek w reż. Jean Philippe Salério, Kopciuszek w reż. Łukasza Gajdzisa, Motyle w reż. Emilii Piech, Sprawa. Dzieje się dziś w reż. Martyny Majewskiej.

Małgorzata Acałska

doradca metodyczny w Miejskim Ośrodku Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy, nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół nr 29 w Bydgoszczy, propagatorka idei rozwijania kreatywności i twórczego myślenia uczniów, realizująca różnorodne zadania związane z rozwijaniem zainteresowań humanistycznych uczniów (współpraca w organizacji i przeprowadzaniu konkursów przedmiotowych, realizacja innowacji związanych z edukacją teatralną, regionalną) autorka publikacji metodycznych, programów szkoleń dla nauczycieli języka polskiego, egzaminator Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej. Monika Bochańska-Kowalska nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 63 w Bydgoszczy. Założycielka zespołu ruchu scenicznego „Iris” działającego w latach 2001--2008. Współorganizatorka Powiatowego Przeglądu Twórczości Dziecięcej, którego stałym elementem są warsztaty teatralne oraz realizacje filmowe jako sposób na odkrywanie talentów wśród dzieci. Brała udział w ogólnopolskich projektach „Warto być dobrym” i „Szkoła odkrywców talentów”. W szkole prowadzi Koło Teatralne. Tytuły ostatnich spektakli to „Dziady” cz. II, „Śnieżynka”, „Historia Powstania Warszawskiego”.

Monika Bochańska-Kowalska

nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 63 w Bydgoszczy. Założycielka zespołu ruchu scenicznego „Iris” działającego w latach 2001–2008. Współorganizatorka Powiatowego Przeglądu Twórczości Dziecięcej, którego stałym elementem są warsztaty teatralne oraz realizacje filmowe jako sposób na odkrywanie talentów wśród dzieci. Brała udział w ogólnopolskich projektach „Warto być dobrym” i „Szkola odkrywców talentów”. W szkole prowadzi Koło Teatralne. Tytuły ostatnich spektakli to „Dziady” cz. II, „Śnieżynka”, „Historia Powstania Warszawskiego”.

Magda Morawska

nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 63 z Oddziałami Sportowymi w Bydgoszczy. W latach 2007-2009 koordynowała projekty wspierające działalność chóru Adoramus i współtworzyła fundację pod tą samą nazwą (realizowane projekty: „Zaśpiewajmy razem?!” – rozwój społecznoartystycznej strategii działania poprzez inwestowanie w zasoby ludzkie i aktywa pod patronatem Prezydenta Miasta Bydgoszczy, „Historia i tradycja oręża polskiego pieśnią opisana” we współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej). Od dziesięciu lat współorganizatorka Powiatowego Przeglądu Twórczości Dziecięcej, w ramach którego prowadzi z uczniami warsztaty teatralne i filmowe oraz wydaje drukiem tomiki dzieł młodych twórców. Opiekunka szkolnego koła teatralnego (ostatnie realizacje: „Pięć minut”, „Kopciuszek”, „FELICJA ZŁODZIEJKA”). Wraz z uczniami brała udział w ogólnopolskich projektach m.in. Szkoła Odkrywców Talentów i Warto być dobrym.

DYREKTOR Łukasz Gajdzis ZASTĘPCA DYREKTORA Anna Kosmala
GŁÓWNY KSIĘGOWY Jacek Grabarczyk DRAMATURG Daria Sobik
KIEROWNICZKA DZIAŁU ARTYSTYCZNEGO Bernadeta Fedder
PRODUCENCI Mariusz Gołosz, Emilia Malczyk
KIEROWNIK DZIAŁU PROMOCJI I SPRZEDAŻY Michał Gąsiorowski,
Agnieszka Hanyżewska DZIAŁ PROMOCJI I SPRZEDAŻY Magdalena Kołata,
Marietta Maciąg, Aleksandra Rzęska, Agnieszka Sondej,
Paulina Wenderlich AKTORZY I AKTORKI Paweł L. Gilewski,
Mirosław Guzowski, Marian Jaskulski, Damian Kwiatkowski, Alicja Mozga,
Dagmara Mrowiec-Matuszak, Emilia Piech, Jerzy Pożarowski,
Michalina Rodak, Michał Surówka, Małgorzata Trofimiuk, Jakub Ulewicz,
Małgorzata Witkowska, Marcin Zawodziński INSPICJENCI
Hanna Gruszczyńska, Adam Pakieła SEKRETARIAT Joanna Konopka
KOORDYNATORKA PROGRAMU STRUKTURY KULTURY / PEDAGOG
Karolina Sosińska GŁÓWNA SPECJALISTKA DS. PRACOWNICZYCH
ORAZ BHP Marta Pierchalska, Krystyna Müller ZASTĘPCA GŁÓWNEGO
KSIĘGOWEGO Joanna Kraszewska SPECJALISTKA DS. PŁAC
Elżbieta Cieślak KSIĘGOWE Jagoda Sternal, Joanna Szewe KIEROWNIK
DZIAŁU TECHNICZNO-GOSPODARCZEGO Waldemar Gracz ZASTĘPCA
KIEROWNIKA DS. GOSPODARCZYCH Beata Waszak SPECJALISTKI DS.
TECHNICZNO- -GOSPODARCZYCH Maria Skora, Kazimiera Szramka
KIEROWNICZKA PRACOWNI KRAWIECKIEJ Ewa Stańska KRAWCOWE
Alina Tadych, Aldona Włoch KIEROWNIK PRACOWNI ELEKTROAKUSTYCZ-
NEJ Robert Łosicki ELEKTRYCY-OŚWIETLENIOWCY Marek Wilk,
Eugeniusz Wiśniewski AKUSTYCY Leszek Drygas, Krzysztof Kroschel
BRYGADZISTA OBSŁUGI SCENY Artur Ekwiński MONTAŻYŚCI SCENY
Andrey Astvatsaturoy, Jarosław Andrysiak, Andrzej Kotowski,
Jarosław Kubiński, Mariusz Pawlikowski, Roman Pietrzak,
Marcin Należyty REKWIZYTORZY Eugeniusz Baranowski, Wiesław Mitoraj
GARDEROBIANE Olga Betańska, Jadwiga Kamińska, Katarzyna Wysocka
FRYZJER Michał Boroń ŚLUSARZE-MONTAŻYŚCI Jarosław Andrysiak,
Andrzej Kotowski STOLARZE-MONTAŻYŚCI Krzysztof Pawlak,
Witold Włoch ZAOPATRZENIOWIEC-KIEROWCA Bożena Lange
KONSERWATOR Zbigniew Czerniak

Teatr Polski
im. Hieronima Konieczki
al. Adama Mickiewicza 2,
85-071 Bydgoszcz

sekretariat
E tp@teatrpolski.pl
T 52 339 78 13
F 52 339 78 20

Informacja o biletach
E bilety@teatrpolski.pl
www.teatrpolski.pl
T 52 339 78 18
M 885 607 090
F 52 339 78 40

Kasa główna/info:
al. Adama Mickiewicza 2
(główne wejście od ul. 20 stycznia 1920 r.)

Czynna od poniedziałku do piątku 14.00-19.00 oraz w soboty, niedziele i święta trzy godziny przed spektaklem.

**teatr polski
bydgoszcz**

www.teatrpolski.pl